Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

13. listopada 2022.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna sigurnost radnika migranata – Uredba (EZ) br. 883/2004 – Članak 11. stavak 3. točke (a) i (e) – Osoba koja ima boravište u jednoj državi članici, a obavlja djelatnost kao zaposlena osoba u drugoj državi članici – Ugovor(i) o radu sklopljen(i) sa samo jednom agencijom za privremeno zapošljavanje – Privremeni radni odnosi – Razdoblja – Određivanje mjerodavnog zakonodavstva za razdoblja između radnih odnosa – Prestanak radnog odnosa”

U predmetu C-713/20,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Centrale Raad van Beroep (Središnje žalbeno vijeće, Nizozemska), odlukom od 17. prosinca 2020., koju je Sud zaprimio 24. prosinca 2020., u postupku

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank,

protiv

X,

i

Y

protiv

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: A. Prechal, predsjednica vijeća, M. L. Arastey Sahún, F. Biltgen (izvjestitelj), N. Wahl i J. Passer, suci,

nezavisni odvjetnik: G. Pitruzzella,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

* Jezik postupka: nizozemski

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank, G. J. Oudenes i H. van der Most, u svojstvu agenata,

– za nizozemsku vladu, K. Bulterman i P. Huurnink, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, D. Martin i F. van Schaik, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 17. ožujka 2022.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 11. stavka 3. točaka (a) i (e) Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (SL 2004., L 166, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 160. i ispravak SL 2020., L 415, str. 88.).

2 Zahtjev je upućen u okviru dvaju sporova između, kao prvo, Raada van bestuur van de Sociale verzekeringsbank (Upravno vijeće Fonda socijalnog osiguranja, Nizozemska) (u daljnjem tekstu: SVB) i osobe X te, kao drugo, osobe Y i SVB-a, povodom odbijanja potonjeg da osobama X i Y odobri socijalna davanja na temelju nizozemskog sustava socijalne sigurnosti.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Predmet Uredbe br. 883/2004, koja je stupila na snagu 20. svibnja 2004., jest koordinacija nacionalnih sustava socijalne sigurnosti. U skladu s njezinim člankom 91., primjenjuje se od dana stupanja na snagu Uredbe (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 (SL 2009., L 284, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 171.), odnosno od 1. svibnja 2010.

4 Članak 1. Uredbe br. 883/2004 propisuje:

„U smislu ove Uredbe:

(a) ‚djelatnost zaposlene osobe’ znači bilo koja djelatnost ili istovjetna situacija koja se takvom smatra u svrhu primjene zakonodavstva o socijalnoj sigurnosti države članice u kojoj postoji takva djelatnost ili istovjetna situacija;

(b) ‚djelatnost samozaposlene osobe’ znači bilo koja djelatnost ili istovjetna situacija koja se takvom smatra u svrhu primjene zakonodavstva o socijalnoj sigurnosti države članice u kojoj postoji takva djelatnost ili istovjetna situacija;

[…]”

5 Glava II. te uredbe, naslovljena „Određivanje zakonodavstva koje se primjenjuje”, sadržava, među ostalim, članak 11. navedene uredbe, koji je pak naslovljen „Opća pravila” i koji u stavcima 1. do 3. određuje:

„1. Na osobe na koje se primjenjuje ova Uredba, primjenjuje se zakonodavstvo samo jedne države članice. To se zakonodavstvo određuje u skladu s ovom glavom.

2. U smislu ove glave, za osobe koje primaju novčana davanja zbog ili kao posljedicu njihove djelatnosti u svojstvu zaposlenih ili samozaposlenih osoba, smatra se da obavljaju spomenutu djelatnost. To se ne primjenjuje na invalidske, starosne ili obiteljske mirovine, ili na [naknade] za ozljede na radu ili profesionalne bolesti, ili na novčana davanja za bolest kojima se pokrivaju troškovi liječenja na neograničeni rok.

3. Podložno člancima od 12. do 16.:

(a) na osobu koja obavlja djelatnost kao zaposlena ili samozaposlena osoba u državi članici primjenjuje se zakonodavstvo te države članice;

(b) na državnog službenika primjenjuje se zakonodavstvo države članice kojoj podliježe uprava koja ga zapošljava;

(c) na osobu, koja prima davanja za nezaposlenost prema članku 65. na temelju zakonodavstva države članice boravišta, primjenjuje se zakonodavstvo te države članice;

(d) na osobu pozvanu ili ponovno pozvanu u službu oružanih snaga ili na civilnu službu u državi članici primjenjuje se zakonodavstvo te države članice;

(e) na ostale osobe na koje se točke od (a) do (d) ne primjenjuju, primjenjuje se zakonodavstvo države članice boravišta, ne dovodeći u pitanje ostale odredbe ove Uredbe koje joj jamče davanja prema zakonodavstvu jedne ili više država članica.”

Nizozemsko pravo

AOW

6 Člankom 6. stavcima 1. i 3. Algemene Ouderdomsweta (Zakon o općem sustavu mirovinskog osiguranja) od 31. svibnja 1956. (Stb. 1956., br. 281), u verziji primjenjivoj na činjenice u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: AOW), određuje se:

„1. U skladu s odredbama ovog zakona, osigurana je osoba koja još nije navršila dob za umirovljenje te

(a) ima boravište;

(b) nema boravište, ali podliježe porezu na dohodak na temelju rada koji se obavlja u Nizozemskoj ili epikontinentalnom pojasu.

[…]

3. Odstupajući od stavaka 1. i 2., krug osiguranih osoba može se proširiti ili ograničiti općom administrativnom mjerom.”

7 U članku 6.a AOW-a navodi se:

„Ako je potrebno, odstupajući od članka 6. i od odredaba koje iz njega proizlaze:

(a) osoba čije osiguranje na temelju ovog zakona proizlazi iz primjene odredaba ugovora ili odluke međunarodne organizacije smatra se osiguranom;

(b) osoba na koju se primjenjuje zakonodavstvo druge države na temelju ugovora ili odluke međunarodne organizacije ne smatra se osiguranom.”

8 Iz članka 13. stavka 1. AOW-a proizlazi da se na iznos mirovine primjenjuje smanjenje od 2 % za svaku kalendarsku godinu tijekom koje osoba koja ima pravo na mirovinu, nakon što je navršila 15 godina, ali prije nego je navršila 65 godina, nije bila osigurana.

AKW

9 Članak 6. Algemene Kinderbijslagweta (Opći zakon o obiteljskim doplacima) od 26. travnja 1962. (Stb. 1962., br. 160), u verziji primjenjivoj na činjenice u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: AKW), preuzima sadržaj članka 6. AOW-a.

10 U članku 6.a AKW-a navodi se:

„Ako je potrebno, odstupajući od članka 6. i od odredaba koje iz njega proizlaze:

(a) osoba čije osiguranje na temelju ovog zakona proizlazi iz primjene odredaba ugovora ili odluke međunarodne organizacije smatra se osiguranom;

(a) za potrebe poglavlja 3. ovog zakona, ‚osigurana osoba’ znači i svaka osoba koja nije osigurana i koja je stekla pravo na obiteljska davanja na temelju Uredbe [br. 883/2004];

(c) osoba na koju se primjenjuje zakonodavstvo druge države na temelju ugovora ili odluke međunarodne organizacije ne smatra se osiguranom.”

BUB

11 Člankom 6. Besluita uitbreiding en beperking kring van verzekerden volksverzekeringen 1999 (Uredba o proširenju i ograničenju kategorija osiguranika sustava socijalnog osiguranja iz 1999.) od 24. prosinca 1998., (Stb. 1998., br. 746) (u daljnjem tekstu: BUB) naslovljenim „Privremeni prekid rada u Nizozemskoj”, propisuje se:

„Osoba koja nema boravište u Nizozemskoj, ali koja radi isključivo u Nizozemskoj i čije je zaposlenje privremeno prekinuto, i dalje je osigurana na temelju socijalnog osiguranja:

(a) zbog bolesti, invalidnosti, trudnoće, majčinstva ili nezaposlenosti; ili

(b) zbog dopusta, štrajka ili blokade.”

Činjenice u glavnom postupku i prethodna pitanja

Predmet u vezi s osobom X

12 Osoba X, nizozemska državljanka koja boravi u Njemačkoj, počela je od 14. siječnja 2013. u Nizozemskoj obavljati djelatnost kao zaposlena osoba preko agencije za privremeno zapošljavanje. Ugovorom o radu sklopljenim s tom agencijom bilo je predviđeno da će radni odnos započeti u trenutku stvarnog početka obavljanja radnog zadatka i da će prestati vrijediti *ipso iure* čim na zahtjev poduzeća korisnika navedeni zadatak završi.

13 U okviru tog ugovora osoba X obavljala je zadatke u okviru privremenih radnih odnosa između kojih su bila razdoblja, u najduljem slučaju, od 19. listopada 2013. do 30. ožujka 2014., a u najkraćem slučaju, od 20. do 25. rujna 2014. te od 23. do 28. siječnja 2015.

14 Tijekom tih razdoblja osoba X volontirala je u Nizozemskoj te je obavljala neplaćene poslove pružanja obiteljske skrbi. Također je kod svojih sinova obavljala kućanske poslove za koje je primala vrlo nisku naknadu.

15 SVB je odlukom od 6. srpnja 2015. osobi X, na njezin zahtjev, dostavio pregled izračuna njezinih mirovinskih prava na temelju AOW-a iz kojeg proizlazi da je 30. siječnja 2015. ona dosegnula 82 % pune starosne mirovine na temelju AOW-a. SVB je u tom pogledu smatrao da je osoba X, s obzirom na to da boravila u Njemačkoj, bila osigurana na temelju nizozemskog sustava socijalne sigurnosti samo tijekom razdoblja u kojima je stvarno radila za agenciju za privremeno zapošljavanje u Nizozemskoj, ali ne tijekom razdoblja između svojih privremenih radnih odnosa.

16 Budući da je njezina žalba protiv te odluke odbijena kao neosnovana SVB-ovom odlukom od 21. prosinca 2015., osoba X podnijela je tužbu rechtbanku Amsterdam (Sud u Amsterdamu, Nizozemska).

17 Taj je sud presudom od 3. listopada 2016. naložio SVB-u da donese novu odluku. Presudio je, pozivajući se osobito na presudu od 23. travnja 2015., Franzen i dr. (C-382/13, EU:C:2015:261), da razdoblja između zadataka u okviru privremenih radnih odnosa koje je obavljala osoba X treba smatrati razdobljima dopusta ili nezaposlenosti u smislu članka 6. BUB-a, tako da je osoba X u navedenim razdobljima bila obuhvaćena nizozemskim zakonodavstvom.

18 SVB je protiv te presude podnio žalbu Centrale Raadu van Beroep (Središnje žalbeno vijeće, Nizozemska), odnosno sudu koji je uputio zahtjev u ovom predmetu.

19 Taj sud koji je uputio zahtjev navodi da osoba X, s obzirom na to da nije ostvarila razdoblje osiguranja u Njemačkoj, ne može zahtijevati starosnu mirovinu u toj državi članici.

Predmet u vezi s osobom Y

20 Osoba Y, poljski državljanin koji sa svojom obitelji boravi u Poljskoj, počela je od 16. srpnja 2007. obavljati djelatnost kao zaposlena osoba u Nizozemskoj preko agencije za privremeno zapošljavanje s kojom je sklopila uzastopne ugovore o radu, s nekoliko razdoblja između njih.

21 Osoba Y je 20. srpnja 2015. s navedenom agencijom sklopila ugovor o radu na određeno vrijeme u trajanju od osam mjeseci, kojim je bilo predviđeno da će, ako rad u poduzeću korisniku prestane, tijekom trajanja navedenog ugovora prihvatiti prikladan zamjenski posao i da će taj ugovor prestati ako to odbije ili više nije voljna raditi. Budući da se potonji slučaj ostvario, navedeni je ugovor prestao 31. prosinca 2015.

22 Osoba Y, koja nije bila zaposlena između 1. siječnja i 7. veljače 2016., sklopila je 8. veljače 2016. novi ugovor o radu s istom agencijom.

23 Odlukom od 29. ožujka 2016. SVB je priopćio osobi Y da prema nizozemskom sustavu socijalne sigurnosti nema pravo na obiteljski doplatak za mjesece siječanj i veljaču 2016. jer prvog radnog dana tih mjeseci nije radila u Nizozemskoj.

24 Budući da je njezina žalba odbijena SVB-ovom odlukom od 20. svibnja 2016., osoba Y podnijela je tužbu rechtbanku Amsterdam (Sud u Amsterdamu).

25 Presudom od 5. siječnja 2017. taj je sud odbio tužbu kao neosnovanu. Smatrao je da je ugovor o radu od 20. srpnja 2015. prestao u razdoblju između 1. siječnja i 7. veljače 2016. te je pojasnio da nije utvrđeno jesu li u okviru tog ugovora bili predviđeni plaćeni ili neplaćeni dopusti. Dakle, to razdoblje nije moglo predstavljati privremeni prekid rada u smislu članka 6. BUB-a.

26 Osoba Y je protiv te presude podnijela žalbu Centrale Raadu van Beroep (Središnje žalbeno vijeće, Nizozemska).

Razmatranja koja se odnose na oba predmeta u glavnim postupcima

27 Sud koji je uputio zahtjev ističe da su osobe X i Y bile osigurane na temelju AOW-a odnosno AKW-a tijekom razdoblja u kojima su obavljale zadatke u okviru privremenih radnih odnosa u Nizozemskoj i da se glavni postupci odnose na pitanje je li njihovo osiguranje u nizozemskom sustavu socijalne sigurnosti prestalo u razdobljima između navedenih radnih odnosa. Taj sud smatra da je u tu svrhu potrebno na temelju Uredbe br. 883/2004 odrediti zakonodavstvo koje se primjenjuje u tim razdobljima.

28 U tom pogledu podsjeća na to da se, na temelju članka 11. stavka 1. Uredbe br. 883/2004, na osobe na koje se primjenjuje ta uredba, primjenjuje zakonodavstvo samo jedne države članice, koje se određuje u skladu s odredbama članka 11. stavka 3. navedene uredbe.

29 Sud koji je uputio zahtjev smatra da, kako bi članak 11. stavak 3. točka (a) Uredbe br. 883/2004 bio primjenjiv, mora postojati djelatnost ili istovjetna situacija u smislu članka 1. točke (a) te uredbe, koja se takvom smatra u svrhu primjene zakonodavstva o socijalnoj sigurnosti države članice u kojoj postoji takva djelatnost ili istovjetna situacija.

30 Međutim, ovdje u slučaju osoba X i Y u razdobljima između njihovih radnih odnosa nije riječ o djelatnostima zaposlene osobe u smislu članka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004. Naime, na temelju nizozemskog prava, djelatnosti koje osoba X obavlja u Nizozemskoj u tim razdobljima ne mogu se smatrati djelatnostima zaposlene osobe. Isto tako, na temelju navedenog nizozemskog prava, osoba Y nije tijekom navedenih razdoblja obavljala djelatnost kao zaposlena osoba jer je njezin ugovor o radu tada prestao. Osim toga, unaprijed nije bio dogovoren nikakav neplaćeni dopust te je ugovor o radu od 8. veljače 2016. sklopljen za razdoblje koje prelazi datum prestanka koji je prvotno predviđen u prethodnom ugovoru o radu.

31 Sud koji je uputio zahtjev stoga se pita mogu li se situacije osoba X i Y tijekom razdoblja između njihovih privremenih radnih odnosa smatrati „istovjetn[im] situacija[ma]” u smislu članka 1. točke (a) Uredbe br. 883/2004.

32 U tom pogledu ističe da u razdoblju između privremenih radnih odnosa osoba X i Y više nije postojao radni odnos, tako da ih se u tim razdobljima ne može smatrati radnicima u smislu nizozemskog prava.

33 Sud koji je uputio zahtjev dodaje da, kao što to proizlazi iz presude od 19. rujna 2019., van den Berg i dr. (C-95/18 i C-96/18, EU:C:2019:767), država članica zaposlenja ne mora primijeniti svoje zakonodavstvo o socijalnoj sigurnosti na radnika migranta koji boravi na području druge države članice u razdobljima tijekom kojih se na temelju glave II. Uredbe br. 883/2004 na njega primjenjuje zakonodavstvo o socijalnoj sigurnosti potonje države članice, čak i ako ono tom radniku ne dodjeljuje nikakvo pravo na starosnu mirovinu ili obiteljske doplatke. Prema tome, nije relevantna činjenica da zainteresirane osobe nisu imale pravo na slična davanja u svojoj državi članici boravišta.

34 Međutim, sud koji je uputio zahtjev dvoji o tome treba li zakonodavstvo koje se primjenjuje tijekom razdoblja između privremenih radnih odnosa osoba X i Y odrediti na temelju članka 11. stavka 3. točke (e) Uredbe br. 883/2004.

35 U tom pogledu tvrdi da iz sudske prakse Suda – osobito iz točke 50. presude od 23. travnja 2015., Franzen i dr. (C-382/13, EU:C:2015:261), donesene u okviru Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1408/71 od 14. lipnja 1971. o primjeni sustava socijalne sigurnosti na zaposlene osobe, samozaposlene osobe i članove njihovih obitelji koji se kreću unutar Zajednice, u verziji kako je izmijenjena i ažurirana Uredbom Vijeća (EZ) br. 118/97 od 2. prosinca 1996. (SL 1997., L 28, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 7., str. 7.), kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 1992/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. (SL 2006., L 392, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 2., str. 18.), a koja se može primijeniti u okviru Uredbe br. 883/2004 – proizlazi da su osobe koje redovno obavljaju svoju profesionalnu djelatnost u državi članici obuhvaćene područjem primjene članka 11. stavka 3. točke (a) Uredbe br. 883/2004 sve dok nisu definitivno ili privremeno prestale obavljati tu djelatnost i da se to zakonodavstvo na njih nastavlja primjenjivati i u danima kada ne obavljaju stvarno tu djelatnost. Dakle, u tom pogledu nije odlučujuća okolnost da postoji radni odnos. Sud koji je uputio zahtjev stoga ne isključuje mogućnost da razdoblja između privremenih radnih odnosa osoba X i Y, osobito osobe X, nisu stvaran prestanak njihove djelatnosti kao zaposlene osobe u Nizozemskoj. Pita se o relevantnim elementima o kojima u tom pogledu treba voditi računa, osobito o roku od kojeg treba smatrati da je osoba koja više nije u radnom odnosu, poput osoba X ili Y, prestala raditi u državi članici zaposlenja.

36 Međutim, sud koji je uputio zahtjev ističe da iz točke 51. navedene presude također proizlazi da se na osobu na početku primjenjuje zakonodavstvo države boravišta ako ne obavlja plaćeni posao i ako nema radni odnos, iako je samo privremeno prekinula svoju djelatnost u državi zaposlenja, pri čemu je jedina iznimka kada predmetna osoba prima davanje u smislu članka 11. stavka 2. Uredbe br. 883/2004.

37 S obzirom na te okolnosti, Centrale Raad van Beroep (Središnje žalbeno vijeće) odlučio je prekinuti postupak i Sudu uputiti sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 11. stavak 3. točku (a) Uredbe br. 883/2004 tumačiti na način da radnik koji ima boravište u jednoj državi članici, a radi na državnom području druge države članice na temelju ugovora o privremenom radu, prema kojem radni odnos završava s prestankom privremenog rada te se potom nastavlja, u međurazdobljima i dalje podliježe zakonodavstvu potonje države članice sve dok nije privremeno prestao s tim radom?

2. Koji su faktori značajni da bi se u takvim slučajevima utvrdilo je li riječ o privremenom prestanku obavljanja posla?

3. Nakon isteka kojeg razdoblja treba pretpostaviti da je radnik, koji više nije u ugovornom radnom odnosu, privremeno prestao obavljati svoj posao u državi zaposlenja, osim u slučaju konkretnih indicija koje upućuju na suprotno?”

O prethodnim pitanjima

38 Svojim trima prethodnim pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 11. stavak 3. točke (a) i (e) Uredbe br. 883/2004 tumačiti na način da se na osobu s boravištem u jednoj državi članici i koja putem agencije za privremeno zapošljavanje s poslovnim nastanom u drugoj državi članici obavlja zadatke u okviru privremenih radnih odnosa na državnom području te druge države članice, u razdoblju između navedenih zadataka u okviru privremenih radnih odnosa, primjenjuje nacionalno zakonodavstvo države članice njezina zaposlenja ili na način da se na takvu osobu u navedenom međurazdoblju primjenjuje nacionalno zakonodavstvo države članice njezina boravišta.

39 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, odredbe glave II. Uredbe br. 883/2004, čiji je dio članak 11. stavak 3., čine potpun i ujednačen sustav kolizijskih pravila čiji je cilj da se na radnike koji se kreću unutar Unije primjenjuje sustav socijalne sigurnosti samo jedne države članice, kako bi se izbjeglo preklapanje nacionalnih zakonodavstava koja se primjenjuju i komplikacije koje bi zbog toga mogle nastati (vidjeti u tom smislu presudu od 20. svibnja 2021., FORMAT Urządzenia i Montaże Przemysłowe, C-879/19, EU:C:2021:409, t. 30. i navedenu sudsku praksu).

40 U tu svrhu članak 11. stavak 3. točka (a) Uredbe br. 883/2004 utvrđuje načelo prema kojem se na osobu koja obavlja djelatnost kao zaposlena osoba u nekoj državi članici primjenjuje zakonodavstvo o socijalnoj sigurnosti te države članice.

41 Kao što je to nezavisni odvjetnik naveo u točki 63. svojeg mišljenja, postojanje radnog odnosa bespredmetno je samo u iznimnom slučaju iz članka 11. stavka 2. Uredbe br. 883/2004 kojim se osobe koje obavljaju djelatnost kao zaposlena ili samozaposlena osoba izjednačuju s onima koje primaju novčana davanja zbog ili kao posljedicu te djelatnosti.

42 U ovom slučaju iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje proizlazi da se u razdobljima između njihovih zadataka u okviru privremenih radnih odnosa osobe X i Y nisu koristile pogodnostima iz članka 11. stavka 2. Uredbe br. 883/2004.

43 Stoga je važno utvrditi treba li smatrati da su osobe X i Y u navedenim razdobljima obavljale djelatnost zaposlene ili samozaposlene osobe u smislu članka 11. stavka 3. točke (a) Uredbe br. 883/2004.

44 U tom pogledu treba podsjetiti na to da se u članku 1. točki (a) Uredbe br. 883/2004 pojam „djelatnost zaposlene osobe" definira kao bilo koja djelatnost ili istovjetna situacija koja se takvom smatra u svrhu primjene zakonodavstva o socijalnoj sigurnosti države članice u kojoj postoji takva djelatnost ili istovjetna situacija.

45 U ovom slučaju iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da je osoba X obavljala svoju djelatnost na temelju ugovora o privremenom zapošljavanju na određeno vrijeme, koji sadržava odredbu na temelju koje je radni odnos trebao početi u trenutku početka stvarnog obavljanja njezine djelatnosti a prestati s prestankom te djelatnosti. Iz toga slijedi da u razdobljima između njezinih zadataka u okviru privremenih radnih odnosa nije postojao radni odnos između osobe X i agencije za privremeno zapošljavanje.

46 Osim toga, iako je u tim razdobljima osoba X bila prijavljena kod više nizozemskih agencija za privremeno zapošljavanje, ona za račun potonjih nije obavljala nikakve zadatke u okviru privremenog radnog odnosa. Što se tiče volonterskih djelatnosti i kućanskih poslova koje je osoba X obavljala u Nizozemskoj u navedenim razdobljima, dovoljno je istaknuti da se oni, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, ne mogu smatrati djelatnostima zaposlene osobe ili istovjetnom situacijom u smislu nizozemskog zakonodavstva.

47 Kad je riječ o osobi Y, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je ona obavljala svoju djelatnost za račun agencije za privremeno zapošljavanje na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme koji je počeo 20. srpnja 2015. i prestao 31. prosinca 2015. i da je s istom agencijom sklopila novi ugovor o radu koji je počeo 8. veljače 2016. Dakle, u razdoblju između tih dvaju ugovora, odnosno od 1. siječnja do 7. veljače 2016., radni je odnos između osobe Y i agencije za privremeno zapošljavanje prestao.

48 Iz toga slijedi da zbog prestanka obavljanja njihove profesionalne djelatnosti osobe X i Y u razdobljima između njihovih zadataka u okviru privremenih radnih odnosa nisu obavljale djelatnost zaposlene osobe niti su se nalazile u istovjetnoj situaciji u smislu nizozemskog zakonodavstva. Posljedično, nisu bile obuhvaćene područjem primjene članka 11. stavka 3. točke (a) Uredbe br. 883/2004, tako da se na njih nije primjenjivalo nizozemsko zakonodavstvo.

49 To se utvrđenje ne može dovesti u pitanje presudom od 23. travnja 2015., Franzen i dr. (C-382/13, EU:C:2015:261), na koju se pozivaju Komisija i sud koji je uputio zahtjev. Naime, u točkama 50. i 51. te presude Sud je presudio da zakonodavstvo države članice zaposlenja ostaje primjenjivo tako dugo dok dotična osoba obavlja profesionalnu djelatnost na državnom području te države članice, ali se s druge strane na osobe koje su definitivno ili privremeno prestale s njihovom profesionalnom djelatnošću primjenjuje zakonodavstvo države članice njihova boravišta. Iz toga proizlazi da je, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točkama 82. i 84. svojeg mišljenja, za potrebe primjene zakonodavstva države članice zaposlenja i dalje potrebno kontinuirano postojanje radnog odnosa. Konkretni načini obavljanja rada, kao što je činjenica da se rad obavlja u nepunom radnom vremenu ili povremeno ili da su prekinute konkretne obveze koje iz njega proizlaze, nisu relevantni jer ne utječu na kontinuitet radnog odnosa.

50 U tim okolnostima i uzimajući u obzir utvrđenje iz točke 48. ove presude, osobe X i Y su u razdobljima između njihovih zadataka u okviru privremenih radnih odnosa obuhvaćene područjem primjene članka 11. stavka 3. točke (e) Uredbe br. 883/2004, što je podredno kolizijsko pravilo koje se primjenjuje na sve osobe koje se nalaze u situaciji koja nije posebno uređena ostalim odredbama navedene uredbe, i koje uspostavlja cjeloviti sustav za određivanje primjenjivog zakonodavstva (vidjeti u tom smislu presudu od 8. svibnja 2019., Inspecteur van de Belastingdienst, C-631/17, EU:C:2019:381, t. 31.).

51 Naime, ta odredba predviđa da se na osobe koje nisu one iz točaka (a) do (d) navedenog stavka primjenjuje zakonodavstvo države članice boravišta, ne dovodeći u pitanje ostale odredbe te uredbe koje im jamče davanja prema zakonodavstvu jedne ili više država članica. Primjenjuje se i na osobe koje su definitivno prestale sa svojom profesionalnom djelatnošću kao i na one koje su je samo privremeno prekinule (vidjeti, po analogiji, presudu od 11. studenoga 2004., Adanez-Vega, C-372/02, EU:C:2004:705, t. 24.).

52 U ovom slučaju situacija osoba X i Y u razdobljima između njihovih zadataka u okviru privremenih radnih odnosa nije odgovarala ni situaciji predviđenoj u članku 11. stavku 3. točki (a) Uredbe br. 883/2004, kao ni onoj iz točaka 45. do 48. ove presude, ni onima predviđenima člankom 11. stavkom 3. točkama (b) do (d) te uredbe, s obzirom na to da se potonje odnose na državne službenike, osobe koja primaju davanja za nezaposlenost i na osobe pozvane ili ponovno pozvane u službu oružanih snaga ili civilnu službu.

53 Slijedom navedenog, na postavljena pitanja valja odgovoriti tako da članak 11. stavak 3. točke (a) i (e) Uredbe br. 883/2004 treba tumačiti na način da se na osobu s boravištem u jednoj državi članici i koja putem agencije za privremeno zapošljavanje s poslovnim nastanom u drugoj državi članici obavlja zadatke u okviru privremenih radnih odnosa na državnom području te druge države članice, u razdobljima između navedenih zadataka u okviru privremenih radnih odnosa, primjenjuje nacionalno zakonodavstvo države članice njezina boravišta s obzirom na to da na temelju ugovora o privremenom radu radni odnos prestaje u tim međurazdobljima.

Troškovi

54 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

Članak 11. stavak 3. točka (a) i (e) Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti,

treba tumačiti na način da:

na osobu s boravištem u jednoj državi članici i koja putem agencije za privremeno zapošljavanje s poslovnim nastanom u drugoj državi članici obavlja zadatke u okviru privremenih radnih odnosa na državnom području te druge države članice, u razdobljima između navedenih zadataka u okviru privremenih radnih odnosa, primjenjuje se nacionalno zakonodavstvo države članice njezina boravišta s obzirom na to da na temelju ugovora o privremenom radu radni odnos prestaje u tim međurazdobljima.

Potpisi